

publicè exercent, se tacite obligant Reipublicæ, ubi admittuntur, ad exhibendum ministerium cui libet de populo pro justa mercede postulant; hæc autem obligatio in meretrice subsistere non valet, cum rei turpis etiam expressa jure non sustineatur, l. Generaliter 26. cum seq. de verb. oblig. l. 28. l. 38. tit. 11. p. 5. cum aliis, quas adducit Pichard. in §. Quod turpi, n. 1. Instit. de inuic. stipul.

8 Tandem quid magis honestati, imò & humanitati contrarium, quam mulierem astringere, ut se renitentem alienæ libidini subjiciat, & evidenti periculo peccandi se exponat vilissimo lucro? Sic Decii opinionem improbant Menoch. de arbit. casu 291. num. 5. Didac. Perez in l. 2. ad fin. vers. Tertius casus, tit. 23. lib. 2. Ordinam. Plaza de delict. cap. 34. num. 9. Caroc. de locat. rubric. de libert. q. 9. num. 29. Bonacof. qq. crimin. verb. Meretrix, in fin. Farinac. in prax. q. 145. Cabal. resol. crimin. casu 79.

Ibi: Siquidem licet meretrice.

9 Meretricem rapiens, aut per vim cognoscens extra ordinem, iudicis arbitrio coercetur. Greg. Lop. in l. 2. gloss. ult. tit. 19. part. 7. Farinac. ubi proximè, Clar. §. Raptus, num. 5. Menoch. sup. ex num. 3. Caroc. num. 30. Caball. sup. & casu 125. num. 6. Plaza ubi nuper, Decian. tract. crim. lib. 8. cap. 7. num. 9. Bossius in praxi, tit. de rapt. mulier. num. 10. & alii apud eos, quibus ad stipulatur dicta lex 2. tit. 19. part. 7. licet contrarium teneat Anton. Gom. in l. 80. Taur. num. 4. Mascard. de probat. concl. 1254. ex num. 9. cum aliquibus. Sed cum nemo jus habeat ad abutendum invita meretrice, sicut probavimus; violentus accessus impunitus relinqui non debet.

Ad Num 3.

De hoc casu differimus supra, lib. 2. cap. 3. à num. 43. & ibi laudatis adde quamplurimos quorum memini supra, num. 2. & 3. & quos congestit Barbofa collect. l. 1. num. 2. C. de Episcop. Audient.

Verf. Quod si quis post definitionem.

10 Quoad hoc constituenda est differentia inter pretium legitimum, & naturale, quam D. Covar. insinuat, ac tradidimus supra, lib. 2. cap. 3. ex num. 6. Est autem legitimum pretium, quod per legem, consuetudinem, vel Magistratum stabilitur: hoc ita in indivisibili consistit, ut vel minimus excessus in utroque foro restitui debeat, nec competet electio ludenti, sicut ex l. 2. C. de resc. vendit. qui præcisè ad pretii restitutionem quoad excessum tenebitur. Molin. de just. & jur. disp. 347. num. 2. Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 20. dub. 2. num. 3. Leotard. de usur. q. 59. num. 23. Barbofa cum pluribus collect. l. 1. num. 5. C. de Episcop. Audient. Hermof. in l. 3. gloss. 4. num. 4. & 23. tit. 5. part. 5. & non pauci apud me ubi sup. n. 7.

11 Quod autem diximus, hujusmodi pretium in indivisibili consistere, verum est quoad illum, in cujus odium coercatur, ac definitur; non alterius contrahentis. Unde tempore necessitatis vicualium taxato pretio, minoris licite emuntur, quia moderatio ad temperandam venditorum avaritiam dirigitur. Aliud in censibus contingit, qui venire licite possunt ultra taxam legis, sed non

infra, quoniam taxatio ad favorem vendentium respexit adversus emptores. Ita Trullench d. dub. 2. num. 4.

Ad Num. 4.

Jure naturali permittitur est parentibus in gravi necessitate constitutis filios vendere. Molin. de just. & jur. disp. 33. n. 21. Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 2. dub. 8. num. 8. Azor. Instit. Moral. part. 2. lib. 2. cap. 19. vers. Alterum est an jure, Lessius de just. & jur. lib. 2. cap. 5. n. 17. Sanch. Consil. Moral. lib. 1. cap. 1. dub. 13. num. 1. vers. Tertius est. Atque ita tenent communiter Theologi, tam in patre, quam in matre. Hoc jure vendendi filios utebantur Hebræi, sicut prænotavimus supra, lib. 2. cap. 1. Romanis quoque eadem facultas legibus est concessa in filios, quos sub potestate habebant, & quidem amplissima; siquidem pro libito filius vaniebat, & manifestus ab emptore iterum in patriam potestatem reindebat, à qua nisi post trinam venditionem profusus non eximebatur, ut ex Dionysio lib. 2. refert Azor. sup. vers. Secundus effectus, Cujac. Jul. Paul. Sententiar. lib. 5. tit. 1. de liberal. caus. in princip. Revard. ad leg. XII. Tabul. cap. 3. de patr. potest. Sed & filios pignori dare licebat. Leotard. de usur. q. 5. n. 7.

Hanc tamen venundandi filios potestatem patribus abstulit Constantinus in l. fin. C. de patrib. qui filios suos distraxer. uno excepto casu famis, qua urgente propter inopiam patri filios vendere permittitur. Trullench ubi proximè, Molin. n. 21. Sanch. sup. Lessius d. num. 17. vers. Jus tamen civile, Azor. vers. Deinde pater fiduciarius, Greg. Lop. in l. 8. gloss. 1. tit. 17. part. 4. Scaccia de commerc. §. 1. q. 1. num. 556. vers. Restringe primò, Merlin. de pignor. lib. 2. q. 50. num. 77. Surd. de aliment. tit. 1. q. 17. num. 8. & tit. 8. privil. 38. n. 7. Bobad. Politic. lib. 3. cap. 3. n. 11. Barbofa collect. d. l. fin. num. 2. ubi plurimi, Hermof. in l. 15. gloss. 1. num. 3. tit. 5. part. 5. Petr. Gregor. Syntagm. lib. 27. cap. 7. num. 2. Pinel in rubr. part. 2. à n. 17. C. de bon. matern. Quod ampliatur ad permutationem, & similes contractus, ex quibus causa famis poterit filius alienari. Merlin. n. 87. Azor. sup. vers. Quæres an egestatis, Molin. num. 22. Scaccia sup. Surd. n. 12. Barbofa n. 6.

In dubium revocatur, an filius ita à patre venditus propter famem verè servus fiat? Affirmant Cujacius, & Revardus ubi sup. & sentiunt communiter Scribentes. Inficiatur cum aliis Gregor. Lop. in l. 9. gloss. 1. tit. 17. part. 4. quem refert Sanch. d. dub. 13. num. 6. Merlin. num. 78. & 79. Surd. d. privil. 38. num. 22. Barbofa num. 11. Pro qua opinione extat lex finalis, C. de patr. potest. ubi inquit Constantinus: Libertati a majoribus tantum impensum est, ut patribus, quibus jus vita in liberos, necisque potestas olim erat permittitur, libertatem eripere non liceret. Hæc Imperatoris assertio vera non esset, si pater per venditionem filium servituti subijcere posset. Quare Revardus ex Julio Paulo respondet, ibi de ingenuitate tractari, quod præter divinationem sustineri non potest ex eo, quod libertas plurius habetur, quam ingenuitas, cum illa præ omnibus æstimabilis sit, & favorabilis, l. Libertas 197. l. Libertas 165. regul. jur. Cum igitur, ut vult Revardus, pater posset adimere libertatem, ei quoque liceret ingenuitatem adimere. Secundò nostra interpretatio deducitur ex eadem lege finali, C. de patrib. qui

Verf. Tertio etiam.

Nulla ex alia causa, seu necessitate etiam gravissima, præter famem, licebit patris vendere filium, aut pignori dare, nec ut se à captivitate redimat, nisi filius assentiatur. Gregor. Lop. in l. 8. gloss. 1. tit. 17. p. 4. Sanch. Consil. Moral. lib. 1. cap. 1. dub. 13. num. 4. Merlin. omnino legendus de pignorib. lib. 2. q. 50. num. 89. cum seqq. Trullench in Decalog. lib. 7. cap. 2. dub. 8. num. 8. Surd. d. privil. 38. n. 14. Barbofa cum aliis num. 7. Dissentit Pinell. in rubr. part. 2. num. 27. C. de bon. matern. qui opinatur, ex alia urgenti necessitate, veluti ut se pater à morte liberet, posse filium vendere: cui adhærent Molin. de just. & jur. disp. 33. num. 27. Azor. sup. d. cap. 19. vers. Duo hic meriti. Hæc sententia de jure naturali est omnino vera, ut ex aliis tradidi supra, num. 12. sed quoad civile Romanorum altera magis mihi placet; lex enim si voluisset erimere venditionem filii ex aliis patris urgentibus necessitatibus, id expressisset facile, argumento legis unice, §. Si autem ad deficientis, C. de caduc. tollend. cum aliis apud Barbosam axiom. 136. num. 5. maxime cum ea constitutio coarctatè loquens verbo tantummodo, omnem extensionem, atque epikeiam excludit.

Præterea invenitur ratio specialis ad permittendam filii alienationem famis ob causam, quæ in aliis etiam gravissimis parentum necessitatibus abest, quia scilicet periculum mortis imminet tam patri, quam liberis, qui in familia sunt; ideo oportet ut filii venditione vita ejus ac patris conservetur, cum aliis uterque fame periret, ut expressim asseritur in l. 8. tit. 17. part. 4. ibi: E la razon porque puede esto hacer, es esta, porque pues el padre no ha otro consejo por que pueda estorcer de muerte el nin, el hijo, guisada cosa es que le pueda vender, è acorrerse del precio, por que non muera el uno, nin el otro. Accedit Cujac. ad Jul. Paul. lib. 5. Sentent. tit. 1. de liberal. caus. ubi ait: Atque ita non tam ut sibi, quam ut vita eorum consulat, pater vender liberos.

Unde Pinelli, ac sequacium opinio sustineri posset ubi tam pater, quam filius gravi necessitate premerentur, ut si hostes utrique mortem minarentur, nisi certam exhiberent quantitatem, tunc patri liceret filium vendere, ut pretio amborum vita redimeretur, ut tenuit Ripa in l. Obligationes, n. 15. de pignor. Merlin. d. q. 50. n. 99.

Verf. Quarto quod in dicta lege 2.

Clericus in sacris non subijcitur venditioni, ex d. l. fin. etiam à patris potestate non sit exemptus; nam cederet in dedecus Ordinis Clericalis. Trullench sup. Molin. num. 25. Sanch. num. 5. Azor. d. cap. 19. vers. Si iterum roges. Surd. num. 16. Barbofa collect. d. l. fin. n. 8. Mozzius de contract. tract. de empt. & vend. tit. qua res emi, vel vendi poss. num. 51. Marta de jurisdict. part. 4. cent. 1. casu 90. n. 5. Idem de filio conjugato asseverant Molin. num. 24. Trullench d. dub. 8. n. 8. Azor. ubi proximè, quanquam per matrimonium filius jure communi sui juris non fiat, quoniam generaretur incommodum uxori, & liberis. Sed hæc opinio non haberet locum si familia venditi, etiam fame oppressa de pretio partem perciperet in alimenta, cum aliis periret.

qui fil. suos distrax. ibi: Emptor obtinendi ejus servituti habeat facultatem. Unde rectè infert Gregorius Lopez, filium servum non fieri, sed ad servandum obligari: quem in statu servitutis existere dicere possumus, etsi servus non sit, ad instar statuliberi, qui liber non est.

15 Ultimo idem mihi probatur ex Justiniano in §. Servi autem aut nascuntur, ubi tradens ex quibus causis liber homo Jure Civili servus fiat de venditione filii, nullam fecit mentionem. Retentà ergo Gregorii Lopezii opinione, juxta juris principia filio vendito conservatur ingenuitas. Similiter apud nos, cum Indi, & alia personæ viles pro flagitio, vel ære alieno damnantur, ut pro certa mercede in officina pannorum, vulgò Obrage, deserviant, vendi dicuntur, quanvis libertate minime priventur naturali, l. 14. tit. 7. lib. 7. Recop. Indiar. Hanc tamen filiorum venditionem apud Christianos in usu non esse observat Hermof. ubi sup. Trullench d. num. 8. Sed nunquam, nulloque jure fas erit liberis parentes vendere, quanquam extrema famis urgeat necessitas. Greg. Lop. in l. 8. gloss. 2. tit. 17. p. 4. Merlin. d. q. 50. num. 104. Vide infra, num. 24.

Verf. Primum etenim controversum.

16 De interpretatione, ac significato verbi Sanguinolentus, quo usus est Imperator in d. l. fin. C. de patrib. qui fil. consulas Azor. d. cap. 19. vers. Disputant Juris Civili, Cujac. ubi sup. quibus, & aliis assentiri nequeo, qui verbum illud ad filios venditos referunt, recenter natos, quoniam cur infantium potius, quam adultorum minierit lex, cum de omnibus pater valeat disporre, nulla possit assignari ratio. Ideo cum D. Covar. dicendum, patrem dici sanguinolentum, qui impius erga filium arguitur, quem alienæ subijcit ut servum potestati, & proprio sanguini non parcat propter famis angustias, quod ceu crudele, & à christiana pietate alienum apud nos ab usu recessit, sicuti nuper observavimus.

Verf. Secundò eadem lex 2.

17 Quoad jus naturale attinet, sicut utrique parenti licet filios vendere, de quo supra, num. 12. ita & impignorare ob gravem necessitatem; nam cui conceditur facultas venundandi, quod plus est, pignorandi licentia non potest denegari, ex regula legis Non debet 22. de reg. jur. Romanis idem jus in filios à suis primordiis competeat, quod ab Imperatoribus sublatum constat ex l. 1. C. de patrib. qui fil. distraxer. l. Ob as alienum 12. C. de action. & obligat. Leotard. de usur. quest. 5. num. 7. Ast cum l. fin. C. de patrib. qui fil. distr. permittitur sit patri famè & inopia laboranti filium vendere, tacita pignorandi facultas concessa intelligitur; nam regulariter qui alienare valet rem, eandem pignori dare valebit. l. unica. C. Rem alien. gerentib. l. Si convenerit 18. §. ult. de pignor. action. Cujac. lib. 29. Pauli ad edict. in d. §. ult. Sic quod famis necessitate patri liceat filium pignori tradere, expressim deciditur Jure nostro Regio per l. 8. tit. 17. p. 4. l. 3. tit. 13. part. 5. & observant Sanch. d. dub. 13. num. 1. vers. Tertius est, Cujac. ad Jul. Paul. lib. 5. tit. 1. de liberali caus. Barbofa num. 5. & alii, quorum memini supra, lib. 2. cap. 1. num. 5. ubi excepi filium clericum in Sacris.

22 Jus vendendi filium emancipatum patri non competere ex Imperiali Constitutione docent Molin. *num.* 24. Trullench *sup.* Lessius *de just. & jur. lib. 2. cap. 5. num.* 17. Pinel. *sup. num.* 23. & alii apud Surd. *d. priviil* 38. n. 15. à quibus ipse non rectè dissentit, quia per emancipationem filius velut extraneus extra familiam, & potestatem patris constituitur, nec vinculum naturale per se solum valet tribuere illam vendendi liberos facultatem ex lege Imperatoris, sicut contingit in matre, cui alienatio filiorum famis causâ non licet. Sanch. *d. dub.* 13. *num.* 2. Molin. *n.* 26. Gregor. Lop. *in l. 8. tit. 17. p. 4. Pinel. ubi proximè.* Surd. cum aliis *ex num.* 17. Barbosa *collect. d. l. fin. num.* 9. Merlin. *sup. num.* 82. Jure tamen naturali, gravi urgente necessitate, mater poterit vendere filios, sicut pater. Azor. *sup. vers. Mibi verò.* Trullench *d. dub.* 8. *num.* 8. Molin. *num.* 29. De nepote, quem avus sub potestate habet, controversatur. Quidam huic facultatem vendendi concedunt, sicut patri. Ascan. Clem. *de par. potest. 1. effect. num.* 20. Merlin. *sup. num.* 84. Alii denegant. Sanch. *num.* 3. Surd. *num.* 20. Barbosa *n.* 10. qui dissensus conciliari posset, ut prior sententia obtineat ubi filius de medio sublarus est, ac nepos ejus loco jam est subrogatus. Posterior quoties filius supervivit, in cujus potestatem nepos, avo decedente, debet cadere.

Verf. Quinto ad ejusdem legis 2.

23 Jurè naturæ si pater, aut mater famis causâ, aut alia gravi necessitate urgente ex inopia filium vendiderit, hic verè servus fit, cujus dominium emptor irrevocabiliter acquirit. Molin. *ubi proximè.* Hoc Constantinus *in d. l. fin.* ita temperavit, ut qui filium emerit, compellatur pretium recipere, vel mancipium, ut filius venditus liberetur ab obligatione serviendi, ac pristinae suæ ingenuitati restituatur: quod similiter cautum extat *l. 9. tit. 17. part. 4. & observant Molin. d. disput. 33. num.* 22. Trullench *ubi proximè.* Sanch. *num.* 6. Lessius *loc. cit.* Gregor. Lop. *in d. l. 9. Barbosa sup. num.* 1. Surd. *num.* 29. Merlin. *n.* 81.

24 Sed si pater venditor pinguiorem nanciscatur fortunam, tenetur filium redimere: quod si impie prætermiserit, per judicem, filio agente, compelli poterit. Sanch. *num.* 7. Molin. *num.* 23. Surd. cum aliis *num.* 24. Barbosa *num.* 11. Ascan. Clem. *d. effect. 1. num.* 27. Merlin. *num.* 102. Et patrem ad id teneri in foro conscientiae, asserit. Azor. *d. cap. 19. vers. Si iterum roges.* Jubet dicta lex 9. Partit. reddendam esse emptori eandem quantitatem, quam pretii nomine exsolvit, & expensas, si quas fecisset, ut emptum aliqua arte instrueret, quam didicit. Ex quibus urgens cum Gregorio Lopezio *ibi* deducitur argumentum, addendum traditis *sup. n.* 14. & 15. quibus probavimus, filium sic venditum servum non fieri; nam si in dominium transfret emptoris sub tempus redemptionis, aestimaretur quanti tunc vendi communiter posset, habita ratione artis quâ instructus esset, non expensarum duntaxat, ut lex regia decernit. De fame, & ejus effectibus differuerunt plures, quos congerit Barbosa *d. collect. n.* 12.

Ad Num. 5.

25 Divites in foro externo compelli possunt ad expendendum eas eleemosynas, ad quas in interno

tenentur ex divino, aut naturali præcepto. Sanch. *Consil. Moral. lib. 1. cap. 5. dub. 5. num.* 63. Gregor. Lop. *in proem. Partit. 5. Mastril. de Magistrat. lib. 3. cap. 4. n.* 95. Surd. *de alimen. tit. 3. q. 3. n.* 27. Marta *de jurisdic. p. 4. casu* 163. n. 13. Menoch. *de arbitr. casu* 182. n. 43. Bobad. *Polit. lib. 2. cap. 17. num.* 120. Hermos. *addit. gloss. rubr. tit. 1. part. 5. num.* 20. Sarmient. *de redditib. Ecclesiast. part. 3. cap. 4. num.* 3. Scaccia *de commerc. §. 1. q. 7. p. 1. num.* 72. *vers. Caterum hoc.* Velasc. *de privileg. pauper. q. 34. num.* 4. ubi alii, Barbosa cum pluribus *in cap. Sicut, num.* 2. 47. *distinct.*

Non solum Judex laicus, sed etiam Ecclesiasticus censuris constringere valet divites, ut eleemosynam indigentibus eroget. Sanch. Gregor. Lop. Bobadilla, & Hermosilla cum aliis, maxime ubi extrema necessitas premit. Barbosa *ex multis collect. cap. 1. num.* 4. *de empr. & vendit.* licet Bobadilla adnotet, quod non solent Ecclesiastici Judices se intromittere. Est questio, an pauperibus actio detur in divites? Quidam concedunt, præsertim extrema laborantibus necessitate. Alii per officium judicis duntaxat eleemosynas exigendas asserunt, de quo Sanch. *n.* 66. Sarmient. *sup.* & plures, quos pro utraque sententia cumulat Hermosilla *num.* 22. Sed Sanch. *distinct.* an petens extremam patiatur necessitatem, vel aliam. Priore casu actio competit, non posteriore. Quantitatem verò, quam exhibere debet dives conventus, pro suo arbitrio Judex definit, pensatis facultatibus divitis, & necessitate, & qualitate pauperis.

27 Quando dives in foro conscientiae erogare eleemosynam teneatur, fuscè, ac egregie docent Sanch. *d. dub.* 5. Azor. *Institut. Moral. part. 2. lib. 12. cap. 7. cum seqq.* Greg. Lop. *in l. 11. gloss. 3.* Hermos. *ubi sup. num.* 20. *cum seqq.* Surd. *tit. 4. quest. 28.* præter alios, quos refert Barbosa *collect. cap. Pasce, 86. distinct.*

28 Illud observatu dignum arbitror, quod si ad judicium vocatus pro eroganda eleemosyna, offerat egeno mutuam pecuniam, quâ sibi valeat subvenire, non liberabitur; nam nec in foro politisatisfacit obligationi largiendi eleemosynam, ut resolvunt plures apud Hermosill. *num.* 19. Dissentiunt tamen alii, quos recenset idem, & Barbosa *in d. cap. Sicut, num.* 4. & 5. Consule Sanch. pluribus agentem *d. dub.* 5. *ex num.* 45. Hæc licet ita sint, nunquam tamen agnovi divitem damnatum ad erogationem eleemosynæ pauperi in judicio postulanti. Adde quæ de paupere litigante cum divite quoad litis expensas exhibendas observavi *Practicar. cap. 6. n.* 27. & 28.

Verf. Hujus tandem publica pietatis.

29 Merces, sed victualia non sunt carius vendenda exteris, iterque agentibus, quàm incolis, ac indigenis, *l. 15. tit. 13. lib. 8. Recop. l. Animalia 18. C. de curs. public. lib. 12.* ubi Placita, Boër. *decif.* 69. *num.* 21. Aviles *in cap. 17. Prator. verb. Arazonables precios, n.* 24. Molin. *de just. & jur. disp.* 346. *num.* 1. Mexia *in pragmat. taxa panis, conclus. 4. num.* 21. Azeved. *in d. l. 15. Recop. num.* 1. Barbosa cum aliis *collect. cap. 1. num.* 1. *de empr. & vendit.* Bobadill. *Polit. lib. 3. cap. 4. num.* 32. Ad quod venditores cogi poterunt etiam per Judicem Ecclesiasticum. Barbosa cum aliis *num.* 8. Imò apud nos iter agentes propria autoritate capere possunt, justo, & communi pretio soluto, si venditores

ditores victualia subtrahant, nisi excessivum exhibeatur, *d. l. 15. Recopilar. ubi Azeved. num.* 5. Hermos. *in l. 3. gloss. 1. n. 83. tit. 5. p. 5.*

30 Aliquando tamen licebit pluris vendere advenis, quàm incolis, veluti si plures ad emendum concurrant, veluti in transitu Principis, aut si classis ad portum advenerit; nam emptorum frequentia pretia rerum auget, tunc siquidem fas erit vendere exteris carius, quàm indigenis, quanquam & ab his currens pretium exigere possent venditores. Molin. *sup. num.* 2. Lessius *de just. & jure, lib. 2. cap. 21. num.* 30. Trullench. *in Decalog. lib. 7. cap. 20. dub.* 6. *num.* 6. ubi cum aliis tradit, non prohiberi quod res vendatur extero pluris, idest pretio supremo, & incolæ infimo intra justitiae metas.

Ibi: Cujus opinio mihi verissima.

31 Quoad rem, de qua agimus, jurisdictio Ecclesiastica consuetudine extingui poterit, nisi Magistratus sæculares abusu venditorum permiserint, impunitate concessa. In praxi Judices Ecclesiastici hujusmodi jurisdictione nequaquam utuntur. Boër. *d. decif.* 69. *num.* 21. Bobad. *sup. lib. 2. cap. 17. n.* 119. & 120.

Ad Num. 6.

32 Cives, & incolæ sterilitatis, ac penuriæ tempore preferendi sunt exteris in emptione tritici collecti ex agris intra terminos suæ civitatis, vel oppidi. Gregor. Lop. *in l. 15. gloss. 4. tit. 1. part. 1. Cancr. variar. part. 1. cap. 11. num.* 55. Bobadilla *Polit. lib. 3. cap. 3. n.* 54. Aviles *in cap. 17. Prator. verbo A razonables precios, num.* 36. Joan. de Platea *in d. l. Si quis per divinam, C. de aquaduct. lib. 11. Mieres de majorat. part. 1. q. 5. num.* 28. Hermosilla *in l. 3. gloss. 1. num.* 78. *tit. 5. part. 5. Mexia de pragmatic. taxa panis, conclus. 5. num.* 94. Mathienz. *in l. 1. gloss. 3. in fin. tit. 14. lib. 5. Recopilar. Guttier. Practicar. lib. 4. quest. 49.* A quibus dissentire videtur quoad jus nostrum regium Azeved. *in l. 28. tit. 18. lib. 6. Recopilar.* quatenus asseverat, non licere Magistratibus civitatum prohibere, etiam urgente necessitate publica, tritici extractionem ad alia regni oppida, sicut nec cæterorum victualium. Sed ea constitutio restringitur ut procedat, cum Respublica ex transportatione famis calamitatem non patitur. Avendañ. *de exequend. mandat. cap. 19. num.* 35. *vers. Et per supradicta, Bobad. ubi proximè.*

33 Cives non solum præponuntur in concursu ad emendum triticum & alimenta, sicut asserunt, sed etiam uti possunt jure retractus, ac eadem post traditionem à profelytis avocare pretio reddito, quod ipsi resolverunt. Bobadill. *sup. num.* 51. & 56. Mexia *n.* 113. Hermosill. *num.* 79. Avend. *ubi proximè, vers. Et ratione publica utilitatis, Azeved. in l. 7. n. 3. tit. 11. lib. 5. Recop. Guttier. sup. q. 50.* omnino videndus, qui docet civibus concedi retractum infra novem dies sicut in cæteris, qui simile jus habent ex Regiis Constitutionibus. Circa pretii restitutionem vide quæ de D. Covar. suo loco notantur, *n.* 38. *cum seqq.*

Ibi: Colonum volentem vendere fructu

34 Colonus venditurus fructus ex fundo locato perceptos, domino potius quàm alii justo pretio. *D. de Faria Novæ Addit. ad Covar.*

35 tio tradere debet. Est omnium ferè communis sententia, cui subscribunt Gregor. Lop. *in l. 55. gloss. 1. tit. 5. p. 5. Cancr. sup. n.* 52. Azeved. *n.* 2. Guttier. *q. 49. n.* 2. Mexia *n.* 112. Castill. *lib. 1. de usufruct. cap. 74. num.* 15. Joseph Ludovif. *Perus. dec. 24. in fin. Orosc. in l. Imperator. n. 16. ff. de pact. Narbona in l. 25. gloss. 15. n. 8. tit. 21. lib. 4. Recop. Hermos. in l. 55. gloss. 1. n. 5. tit. 5. p. 5. & alii quamplurimi apud ipsos.*

Verumtamen contrarium sustinet D. Covar. rectè probans, communem conclusionem nullo jure fulciri, nec colonum teneri ad fructus vendendos potius domino, quàm alii: cui accedunt nonnulli, quos refert Hermos. *num.* 6. Sed adeo recepta est præfata Bartoli opinio, ut in praxi ab illa recedere non sit tutum, ut sentiunt Guttier. & Mexia *ubi proximè.* Ea sic restringi debet, ut illud jus speciale duntaxat competat domino locanti, non conductori, qui fundum sublocat. Hermos. *num.* 11. Surd. *consil.* 205. *n.* 24. Gratian. *disceptat. cap. 149. num.* 10. Idem dicendum de cessionario, cum Hermosilla, Graziano, Mexia *num.* 112. & aliis.

Ibi: Nam et si emphyteuta ipseus rei

36 Emphyteuta in venditione fructuum quos ex re emphyteutica percipit, tenetur præponere dominum directi domini cæteris emptoribus pro eodem pretio. Ita tenent communiter Scribentes, ut Parlador. *different.* 109. *§. 1. n.* 5. & 6. ubi alios refert, asserens omnium esse communem opinionem. Sed contrarium cum D. Covar. tenent alii. Gratian. *n.* 8. Mexia *n.* 112. Valasc. *de jur. emphyt. q. 24. in fin.* quod verius videtur de jure, tametsi in vassallo aliud doceat Gregor. Lop. *in d. l. 55. Partit. gloss. 1.* quem cum aliquibus sequitur Hermosill. *in addit. ibi, n.* 7.

Verf. Secundo etiam Bartoli.

37 Ubi colonus juxta communem Bartoli sententiam cogitur domino fructus vendere, percipere debet pretium idem, quod alius offerebat, quanvis justum excedat, fraude cessante. Guttier. *d. q. 49. n.* 2. Mexia *n.* 113. *cum seqq.* Sed hoc oportet limitari quoties frumento, vel aliis fructibus pretium est legitime constitutum; nam si hoc, quod justum est, offerat dominus, præferri alii debet etiam plus exhibenti; nam in pretio legali nullus toleratur excessus, ita ut vel pro minimo actio competat laeso, sicuti ex pluribus observavimus supra *lib. 2. cap. 3. n.* 7. nec habenda est ratio damni venditoris, qui plaris vendundare poterat, cum iniquè aliquid ultra taxam perciperet, quod in utroque foro reddere tenebatur, ut prædiximus *d. n.* 7. Ita sentiunt Mexia *d. conclus. 5. num.* 124. & 125. Bobad. *sup. n.* 56. agentes de retractu, de quo paulò post.

Verf. Tertio mihi probatissimum.

Consule quos laudavimus supra, *n.* 32. qui hæc latè prosequuntur ad probandum jus prælationis illud competere civibus adversus externos & advenas, ubi annonæ necessitas instat.

Verf. Quarto, præmissa hac sententia.

38 Ubi civis intra modicum tempus judicis arbitrio definiendum, aut intra novendum à